

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE

Delovne naloge v Zavodu delimo na dva osnovna sklopa - na temeljne strokovne naloge s področja varstva naravne in kulturne dediščine in na ostale naloge.

I. Temeljne naloge pa delimo na:

a. Zbiranje in urejanje podatkov:

- Za osrednjo evidenco naravne in kulturne dediščine sem izpolnila obrazce za Katalog evidenčnih števil s področja najpomembnejše etnološke dediščine - Inventar najpomembnejše kulturne dediščine: Oblikovala sem seznam Inventarja za področje celotne Slovenije z najosnovnejšimi podatki za objavo v VS 33. Za tisk Inventarja s področja SV Slovenija sem kontrolirala lokacije na TK 25. Pripravila sem gradivo s področja varstva etnološke dediščine za razstavo o Inventarju najpomembnejše naravne in kulturne dediščine v KIC-u. Za Inventar osrednje Slovenije sem preurejala, dopnila obstoječe gradivo.

- Za vzorčni model topografije posameznih zvrsti dediščine, ki jo je naš Zavod izvedel na primeru Vipave sem pripravila vsebino rubrike OPIS za naloge evidentiranja ljudskega stavbarstva. Etnologi konservatorji smo se tudi obvezali, da bomo skupno oblikovali detajlno vsebino topografskih kartonov, kar je bistvenega pomena glede primerljivosti gradiva (osnova za vrednotenje) na osnovi publikacij Dokumentacijskega centra iz Passariana. Vsebina mora biti seveda kompatibilna z vsebino Kataloga evidenčnih števil, ki ga za vso nepremično naravno in kulturno dediščino Slovenije vodi naš Zavod.

b. Programiranje varstva

V nacionalni program varstva naravne in kulturne dediščine sodi projekt Mreža regionalnih muzejev na prostem, ki ga po nalogu Ministrstva za kulturo usklajuje naš Zavod. V začetku preteklega leta so potekali usklajevalni pogovori glede nosilcev, vlog, nadaljnjih aktivnosti pri oblikovanju in izvedbi tega projekta. (Bistvo: čim izdatnejša strokovnost in organizacijska usklajenost pri snovanju mreže RMNP). Skupno z etnologi konservatorji smo oblikovali projektni svet, ki bo vodil, usmerjal in določal izvajanje tega projekta: dr. Cevc (ZRC SAZU), Keršič (SEM), Dražumerič (SED), Gaberšček (etn. kons.), Zupan (MK), Koželj (ZRSVNKD). Izdelala sem temeljno gradivo za izvedbo natečaja za izbor lokacij za RMNP (tekstualni in grafični del); gradivo je bilo predebatirano z etnologi konservatorji, z dr. Cevcem in dr. Sedejem. Pripravila sem obrazec za določitev lokacij za Zavode - za prijavo Projektne svetu. Zaenkrat so idejne lokacije sledeče:

- Kranj: Brdo pri Kranju, Volčji Potok
- Maribor: Račji dvor*, Uj* Tomazs, Ivarčko Jezero
- Gorica: Log v Trenti*, Vilenica, Predmeja
- Novo mesto: KP Kolpa, Ratje
- Celje: Rogatec, Šmartinsko jezero

- Ljubljana: Notranjski RP (točno še ni določeno)

- Piran: Sečovelje, Mlini

* (največ narejeno, najresnejše!)

Povezala sem se z desetimi občinskimi komiteji za družbene dejavnosti glede ponudbe možnih lokacij za RMNP.

Problemi, ki se pojavljajo ob tem projektu so predvsem tile:

Ministrstvo za kulturo je dodelilo projektoma "Izmere" in "Mreža RMNP" skupni denarni znesek (ločili so ju šele junija). Vsa sredstva za ta projekt se pošiljajo na Ljubljanski regionalni zavod za VNKD. Ker določitev lokacij zaradi subjektivnih in objektivnih razlogov ni bila izpeljana, predstavlja ta faza dela prioriteto v sedanjem letu. Ob tem se moramo opredeliti tudi o pomenu in vlogi ostalih MNP - objektov "in situ", posameznih prenešenih objektov, zametkov MNP itd.)

Z regionalnimi zavodi sem se povezala glede priprave seznama zahtevnejših objektov in območij ljudskega stavbarstva za projekt fotogrametrijskih izmer.

c. V sklop del s skupnim naslovom predlogi za reorganizacijo varstvene službe sodijo predvsem te naloge:

- izdelava gradiva - Teze za novi zakon o naravni in kulturni dediščini (podprli so ga Oddelek za etnologijo FF, ZRC SAZU ISN, SED na skupščini in ga poslali pripravljalcu Ministrstvu za kulturo)

- za okroglo mizo o problematki premične kulturne dediščine sem pripravila gradivo "Uvedba znaka s spremljajočo dokumentacijo za starine in predmete premične kulturne dediščine".

V skupek nalog s področja spremljanja varstva in sodelovanja z drugimi ustanovami sodijo sledeče pomembnejše naloge:

- priprava pregleda dosedanjih razglasitev za Ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora

- udeležba pri ogledu predmetov, za katere je podjetje "Antika - Ferjan" zaprosilo za izvozno dovoljenje; ogledali smo si tudi njegova skladišča in delavnice

- za Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sem pripravila seznam najpomembnejših vasi z varstvenega vidika

II. V drugi osnovni sklop nalog sodijo predvsem naloge s področja

a) mednarodnega sodelovanja, b) izobraževanja, c) raziskovanja in d) popularizacije.

a) Za Svet Evrope sem izdelala predlog za tehnično pomoč v obliki delavnice ob začetku del pri prvem RMNP, ki bo šel v realizacijo

Delovna skupnost Alpe - Jadran:

Izpolnila sem vprašalnik dr. Juvanca (Fakulteta za arhitekturo) glede mojega dela in objav s področja ljudskega stavbarstva

Drugo skupno poročilo o zgodovinskih središčih:

- revidirala sem skupni uvod in tekste drugih dežel, ki so bili prevedeni v slovenščino
- organizirala sem delovni sestanek v tiskarni Mladinska knjiga glede tiska tega projekta, ki je že stekel
- udeležila sem se seje Projektne skupine v Krminu (Benečija); skupaj z Zavodom Gorica sem organizirala ekskurzijo po Goriškem
- udeležila sem se tudi seje v Železnem (Gradiščansko); pripravila sem debatno gradivo za utemeljitev projekta o problematiki stanja in varovanja ljudskega stavbarstva, ki naj bi ga pripravili kot 3. skupno poročilo - predlog je bil sprejet

- Terminologija:

- sodelovala sem na delovnem sestanku v Celovcu glede vsebine "Terminologije", ki naj bi bila dodatek k Drugem skupnem poročilu
- terminološko gradivo, ki ga je pripravil g. Krappinger - Koroška, sem prevedla, popravila, in priredila (gradivo je lektorirano in recenzirano - dr. Cevc)
- po pogovoru s predstojnikom naše Projektne skupine je bilo sklenjeno, da to gradivo ne gre v tisk; o njegovi nadaljnji obdelavi bo govora na naslednji seji
- s prispevkom sem se udeležila Mednarodne konference "Ljudska arhitektura v prostoru Alpe - Jadran"; predstavila sem problematiko stanja in varovanja ljudskega stavbarstva s predlogi za skupno delo naprej
- Fakulteti za arhitekturo sem predstavila pobudo za izdelavo konservatorskega projekta v Althofnu (Avstrija) in za sodelovanje na mednarodni arhitekturni razstavi v Landshutu (Nemčija); žal na to pobudo doslej niso reagirali!

Z referatom - "Formation of the regional open air museum net in the Republic of Slovenia" sem prisostvovala 15. Dnevom zveze evropskih muzejev na prostem v Stockholmu

c) Na strokovnih srečanjih in predavanjih sem

- predstavila model primerjalnega numeričnega vrednotenja za objekte ljudskega stavbarstva za konservatorje
- gradivo za izvedbo natečaja za izbor lokacij za RMNP sem predstavila na delovnem posvetu o mreži RMNP v Kranju
- skupaj z Ireno Keršič sva za SKD in SED izvedli predavanje z diapozitivi o 15. Dnevih zveze evropskih muzejev na prostem; predstavili sva potek konference, svoja prispevka in obiskane MNP

d) bibliografija

Koželj Zvezdana, Freilichtmuseum - eine zusatzliche Form des Schutzes des unbeweglichen ethnologischen Erbes in Slovenien, Verband europaeischer Freilichtmuseen, Tagungsbericht 1990, Rožnov 1991, str. 133 - 138

ista, Vrednotenje Tavčarjevega dvorca, VS 33, Ljubljana 1991, str. 105 - 110

ista, Novosti pri oblikovanju muzejev na prostem, VS 33, Ljubljana 1991, str. 111-113

ista, Najpomembnejša etnološka dediščina, VS 33, Ljubljana 1991, str. 348 - 358 (uredila)

ista, Problematika izvoza etnoloških predmetov, Obvestila 2, Z RS VNKD, Ljubljana 1991, str. 7 - 8

ista, Problematika stanja in varovanja ljudskega stavbarstva v državi Sloveniji, Glasnik SED 3 - 4, Ljubljana 1991, str. 140 - 146

ista, Znak za starine in predmete premične kulturne dediščine, Lucas 5, 6, Ljubljana 1991, str. 8 - 9

Zvezdana Koželj

ZAVOD ZA VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE CELJE

V letu 1991 sem na ZVNKD Celje kot etnolog-konservator opravljal naslednja dela in naloge;

1. Evidentiranje stavbne dediščine (t.i. etnološka dediščina)

Na terenu sem evidentiral stavbno dediščino za občino Šentjur pri Celju in del občine Šmarje pri Jelšah. Ob tekočem terenskem delu sem dopolnil evidenco dediščine za občine Sevnica, Mozirje, Velenje, Slovenske Konjice in Žalec.

Zaradi junijske vojne se je terensko delo, sicer planirano za poletje, premaknilo v jesenske mesece, zato ni bila opravljena celotna obdelava gradiva.

2. Urejanje dokumentacije

Precej časa sem posvetil preurejanju dokumentacije in vnašanju podatkov v računalnik. Ob tem sem oblikoval osnutek terenskega topografskega lista (list 1,2,3), ki je primeren za delo na terenu in je vir za vnašanje podatkov v kartoteko. Pripravil sem tudi osnutek računalniških izpisov z označbo 1 in 2 (prvi je primeren kot obrazec za vnašanje podatkov o stavbni dediščini za planske dokumente in razglašanje KS, drugi pa je primeren za strukturalni prikaz stavbne dediščine in s tem za obdelavo raznih tipoloških analiz). Pripravljaj sem tudi končno izvedbo računalniškega programa, ki smo ga na zavodu ob sodelovanju zunanjega programerja pripravili za nekatera področja kulturne in naravne dediščine.

3. Priprava gradiva za izdelavo planskih dokumentov

S krajšimi poglavji o načinu življenja in z ocenami značilnih socialnih in profesionalnih kategorij prebivalcev v posameznih naseljih sem sodeloval pri izdelavi Ureditvenega načrta za Mozirje in Luče. V obeh primerih sem sodeloval tudi pri obdelavi in dopolnitvi seznama stavbne kulturne dediščine. Žal ni bila opravljena planirana celovita analiza načina življenja skozi zorni kot stavbne dediščine za UN Mozirje, ker je bila sodelavka etnologinja odsotna zaradi bolezni in porodniškega dopusta.